

Korištenje vizualnih i zvučnih djela u knjižnici i učionici: autorska prava i izvori slobodno dostupnog sadržaja

doc. dr. sc. Mirko Duić
Sveučilište u Zadru
Odjel za informacijske znanosti
miduic@unizd.hr

Autori će imati motivaciju stvarati autorska djela ako uz zakonsku zaštitu mogu ostvariti zaradu i priznanje svog autorstva, dok korisnici moraju imati primjerenu mogućnost pristupa autorskim djelima kako bi se informirali, obrazovali, rekreirali i kako bi mogli stvarati nova djela nerijetko inspirirana onim već postojećim. Zakoni o autorskim pravima nastoje uravnotežiti te ponekad suprotstavljene potrebe.

Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima

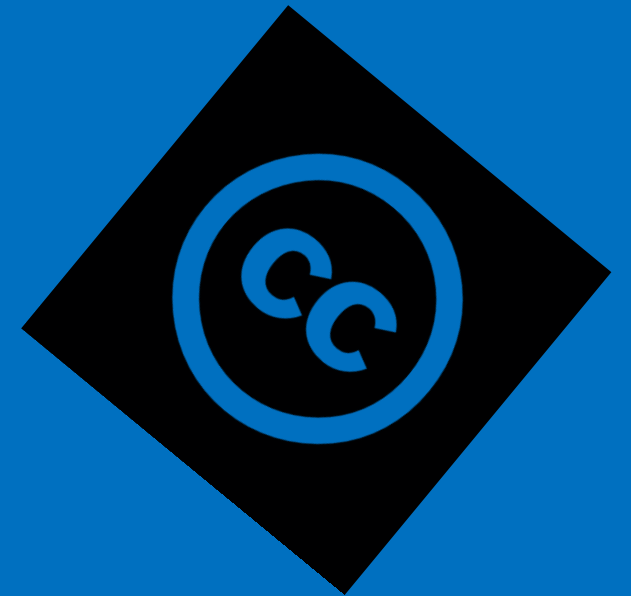
članak 85

'Dopušteno je reproduciranje na papir ili sličan medij i distribuiranje pojedinih odlomaka zakonito objavljenih autorskih djela ili cjelovitih kratkih autorskih djela s područja znanosti, književnosti i glazbe, kao i pojedinačnih objavljenih autorskih djela s područja likovnih umjetnosti, arhitekture, primijenjenih umjetnosti i industrijskog dizajna, fotografskih ili kartografskih djela (...), osim ako to autor izričito ne zabrani.'

članak 88

'Dopušteno je javno izvođenje ili scensko prikazivanje autorskih djela u obliku izravnog poučavanja na nastavi, ili na priredbama koje su vezane uz nastavu, u opsegu opravdanom obrazovnom svrhom koja se želi postići takvim priopćavanjem, ako se autorsko djelo ne koristi radi ostvarivanja izravne ili neizravne imovinske ili komercijalne koristi za obrazovnu ustanovu, organizatora ili treće osobe, ako izvođači ne primaju naknadu za izvođenje autorskih djela, te ako se ne naplaćuju ulaznice.'

**creative
commons**

**primjeri
projekata**

**primjeri
projekata**

The Europeana Sounds

**primjeri
projekata**

Dokudah

**preporuke za daljnje
istraživanje**

Web izvori slobodno dostupnih zvučnih i vizualnih sadržaja (1)

1. Europeana

2. Internet Archive: Software Library (Amiga...); **Grateful Dead**; Prelinger Archives

3. Library of Congress: Digital Collections; Web Archive Collections

4. Open Culture: Open culture 25 Animations of Great Literary Works; 101 Free Silent Films; Archive of 6,000 Historical Children's Books; Images from the French Revolution

5. Wikimedia Commons i Wikipedia: Stvaratelji: Jean de La Fontaine, Antonio Vivaldi, Hieronymus Bosch (Svetlana Alexievich); **Djela: Posljednja večera / Last Supper; Mona Lisa**; Liste: List of Czech painters; List of Czech artists by date; List of films in the public domain in the United States; List of most liked YouTube videos; List of most viewed YouTube videos

Web izvori slobodno dostupnih zvučnih i vizualnih sadržaja (2)

6. Knjižnice: Digitalna zbirka Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti; Digitalne zbirke Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu: stare novine i časopisi, stare zadarske razglednice iz fonda NSK, zvučna zbirka; Metelgrad - virtualni kulturni grad: digitalne knjižnične zbirke širom Hrvatske: digitalizirana građa knjižnice Vinkovci (Vinkovački list...), digitalizirana građa knjižnice Koprivnica; Spalatina - zbirka digitalizirane zavičajne građe splitske knjižnice; Knjižnice grada Zagreba; Virtualna šetnja Bjelovarom kroz stare razglednice (Narodna knjižnica "Petar Preradović" Bjelovar); New York Public Library: Digital Collections, Public Domain Collections; British Library: Online collections: Sound, Fotografije na Flickr, 'BL puts 1000000 Images into the Public Domain'; Wellcome Library

Web izvori slobodno dostupnih zvučnih i vizualnih sadržaja (3)

7. Muzeji i arhivi: Muzejski dokumentacijski centar; **HAIS - Hrvatski arhivski informacijski sustav (nekadašnji ARHiNET)**; Muzej za umjetnost i obrt; **Muzej osobnih priča**;

Metropolitan museum; **Museum of Modern Art(MoMA)**; NARA Archives (National Archives and Records Administration Archives); **Guggenheim Museum**; Cleveland Museum of Art; **Rijksmuseum**; Smithsonian Institution; **British Museum**

8. Knjige: **Portal eLektire**; Internet Archive; **Open library: Accessible book**; Librivox; **International Children's Digital Library**; Digitalizirana zagrebačka baština; **Memory of the world (MaMa)**; UbuWeb

9. Google Arts & Culture: Cinémathèque Française, **Edgar Degas**, Drvo kroz vrijeme, Žene u kulturi

Web izvori slobodno dostupnih zvučnih i vizualnih sadržaja (4)

10. Razno: Topoteka; [Znameniti.hr](#); Mirjana Gross - Virtualne izložbe, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu; [YouTube - Autorska prava i upravljanje pravima: Smjernice zajednice](#); Nerdwriter: YouTube kanal; [Usmene povijesti: Od5Do95 - žene pričaju, Documenta - snimanje osobnih sjećanja na rat](#); [Artvee - 'browse and download high-resolution, public domain artworks'](#); [Open Clip Art Library](#); [FreeSounds](#); [NASA Images](#); [OpenCourseWare \(MIT...\)](#); [TED Talks](#)

Značajni fenomeni i izazovi vezani uz zvučne i vizualne sadržaje i autorska prava

Projekt e-Kultura: „Digitalizacija kulturne baštine“; projekt Hrvatska kulturna baština; Controlled digital lending: National Emergency Library (Internet Archive); Hrvatska mreža školskih knjižničara: Virtualne na jednom mjestu; Restart filmska produkcija; Zagreb film i Carnetov portal Baltazar; (ne)dostupnost arhive HRT-a; audiovizualna nacionalna baština i 'privatizacija': Jadran film, Croatia Film, Croatia Records (nekadašnji Jugoton), Orfej; predstojeća digitalizacija novina i časopisa (djela siročad?): Polet, Start, Danas, Plavi vjesnik, Vjesnik i opsežna Vjesnikova novinska dokumentacija (HDA); Ugovor iz Marakeša (Marrakesh Treaty)

Knjige vezane uz autorska prava i korištenje autorskih djela (1)

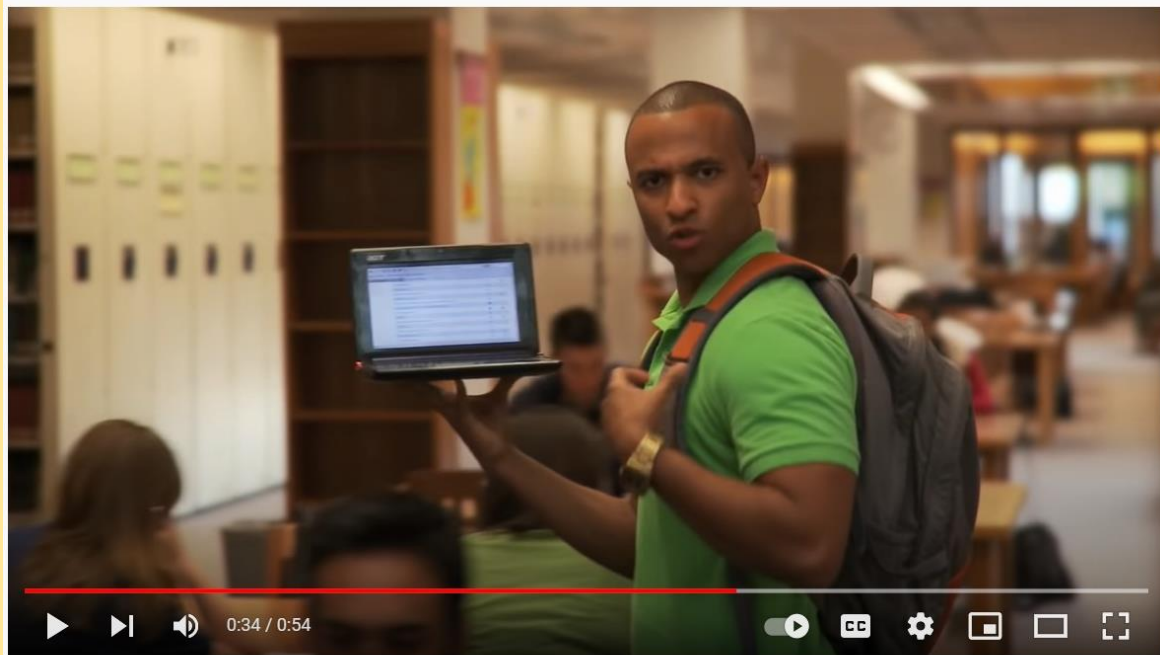
- "**The Librarian's Copyright Companion**". James S. Heller, Paul Hellyer, Benjamin J. Keele. William S. Hein & Co., Inc. (2012). Slobodno dostupno na sljedećoj poveznici: <https://archive.org/details/librarianscopyri00jame>
- "**Creative Commons for Educators and Librarians**". Creative Commons. ALA Editions (2019). Slobodno dostupno na sljedećoj poveznici: [https://creativecommons.org/2019/12/06/cc-for-educators-and-librarians-is-available/;](https://creativecommons.org/2019/12/06/cc-for-educators-and-librarians-is-available/)
- "**Configurable culture: Mainstreaming the remix, remixing the mainstream**". Doktorska disertacija. Aram Arthur Sinnreich. University of Southern California (2007). Slobodno dostupno na sljedećoj poveznici: <https://aramsinnreich.typepad.com/SINNREICH DISSERTATION FINAL.pdf>

Knjige (2)

- **"The Routledge Companion to Media Education, Copyright, and Fair Use"**. Renee Hobbs. Routledge, 2018.
- **"Reclaiming Fair Use: How to Put Balance Back in Copyright"**. Peter Jaszi, Patricia Aufderheide. University of Chicago Press (2011).
- **"The Library Screen Scene: Film and media literacy in schools, colleges, and communities"**. Renee Hobbs, Liz Deslauriers, Pam Steager. Oxford University Press (2019).

Knjige (3)

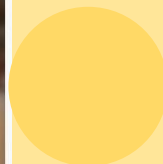
- **"A Copyright Gambit - On the Need for Exclusive Rights in Digitised Versions of Public Domain"**. Sunimal Mendis. Springer Berlin Heidelberg (2019).
- **"The End of Ownership: Personal property in the Digital Economy"**. Aaron Perzanowski, Jason Schultz. MIT Press (2016).

New Spice | Study like a scholar, scholar

3,583,396 views • Jul 15, 2010

👍 27K 🗨️ 327 ➦ SHARE ⌵ SAVE ...

Interlibrary Loan Whiteboard

11,401 views • Jan 25, 2010

👍 50 🗨️ 1 ➦ SHARE ⌵ SAVE ...

Primjeri uspješnih knjižničnih filmova

zaključno

ova zanimljiva, ali i vrlo opsežna i složena tematika teško se može predstaviti i u najosnovnijim crtama u kratkom izlaganju poput ovoga, no putem navedenih web izvora, tema i knjiga bitnih za obrađeno područje, svi zainteresirani mogu samostalno istražiti, otkriti i detaljnije proučiti upravo one (pod)teme i izvore koje ih najviše zanimaju

A screenshot of a web browser displaying the Openclipart website. The browser's address bar shows the URL 'https://openclipart.org/detail/326871/vintage-hand-held-magnifying-glass'. The website has a green header with the Openclipart logo and navigation links for 'Login' and 'Join'. Below the header is a search bar with the text 'Search Openclipart' and a 'Search' button. The main content area features a large illustration of a hand holding a magnifying glass. To the right of the illustration, the title 'Vintage Hand-held Magnifying Glass' is displayed, along with the uploader 'revzack', the upload date 'January 8, 2021, 7:24 pm', and a heart icon with the number '5'. Below the title, it says 'From public domain clip art collection.' and 'Tags' including 'magnifying glass', 'hand', 'search', and 'find'. Further down, it lists 'Filesize: 135 k' and 'Safe for Work?: Yes'. At the bottom, there is a 'Download' section with a green bar for 'SVG (Vector)' and a blue bar for 'PNG (Bitmap)' with sub-options for 'Small', 'Medium', and 'Large'.

KRAJ